

Алдо Палацески
ЗАКОНИК ЧОВЈЕКА ОД ДИМА

Наслов оригинала
ALDO PALAZZESCHI
IL CODICE DI PERELÀ
1997 © ARNOLDO MONDADORI S.P.A, MILANO
2015 © MONDADORI LIBRI S.P.A, MILANO

Издавач: Имприматур д.о.о.

За издавача: Борис Максимовић

Лектура: Соња Леро Максимовић

Редактура превода: Сања Кобиљ Ђујић

Дизајн корица: Дамир Омић

Графичка припрема: Соња Леро Максимовић

Штампа: Графид д.о.о.

За штампарiju: Бранислав Иванковић

Тираж: 300

Година: 2019.

ISBN: 978-99976-724-7-6

Штампање ове књиге помогло је Министарство просвјете и културе
Републике Српске.

Алдо
Палацески

ЗАКОНИК
ЧОВЈЕКА
ОД ДИМА

Превео
Борис Максимовић

*Најтоплије посвећујем публици! Оној
публици која нас обасипа звиждуцима, воћем
и поврћем. Ми ћемо је обасути предивним
умјетничким дјелима!*

ЦРНА МАТЕРИЦА

ПЕНА! РЕТЕ! ЛАМА! Пе... Ре... Ла...

– Да ви нисте можда човјек?

– Не, господине, ја сам само једна сирота старица.

– Истина, истина, у праву сте, ви сте само једна сирота старица, а човјек сам ја.

– А шта сте ви, господине?

– Ја сам... Ја сам... Веома лаган, ја сам веома лаган човјек, а ви сте сирота старица као Пена, као Рете, као Лама, и оне су такође биле старице... Да ли бисте ми хтјели рећи да ли је град оно што се види доље, у дну ове улице?

– Да.

– Оно што се види доље... Да није можда краљев двор?

– Оно је градска капија. Краљев двор је оно у средини, окружен је зидинама и чувају га стражари. Ови грађани увијек убијају свог краља. Сада је краљ Торлиндао. Ви идете у град, господине?

– Да.

– Стићи ћете убрзо. Одакле долазите?

– Одозго.

– Нису вас никада видјели у граду?

– Први пут идем тамо.

– Пазите, пазите, видите онај облак прашине што иде према нама? То је краљева коњичка стража, долазе да патролирају по околини. Ја вас поздрављам, збогом, збогом, господине, ако ме виде овдје, могли би посумњати нешто, у случају да вас нешто питају,

знајте како да им одговорите, могли бисте им запасти за око. Збогом, сретан пут!

– Јеси ли видио како смо га упрашили? Није се више видјело шта је.

– Кад смо му били близу, учинило ми се да нестаје.

– Нестаје?

– Заиста, и мени!

– Али оно није био човјек, знате!

– Шта је онда? Дај да чујемо!

– Чинило се да је облак.

– Прекрили смо га прашином, а ми изгледамо као облак, на овом прљавом путу!

– Не, не, видио сам га прије него што се пут засуо прашином, то је човјек од дима!

– Кретену!

– Ма бјежи, човјек од дима, биће прије да је магарећи одрезак, погријешио си.

– Видио сам му ципеле веома добро.

– Имао је сјајне чизме, као наши официри.

– Онда је то неки старински витез.

– Зауоставимо се на тренутак.

– Зашто се не вратимо уназад?

– Шта да радимо?

– Да га видимо, бар да га испитамо.

– Ни због чега нећу направити још један корак.

– Кладимо се!

– У шта?

– Ви реците.

– У један пар чизама, онаквих као код твог старинског магарца, магарца по моди!

- Пена! Рете! Лама! Пена! Рете! Лама! Пе... Ре... Ла...
- Еј, господине, куда идете?
 - У град.
 - Да ли бисте нам знали рећи какво сте ви то створење?
 - Ја сам... Ја сам... Човјек.
 - Слабо сте ви то човјек, од човјека имате само ципеле.
 - Одакле долазите?
 - Одозго.
 - Занимљиво, а знате ли ви, господине, с ким причате?
 - Са краљевском пратњом.
 - Хвала богу! Дакле, чаврљање је сувишно.
 - Питајмо га од чега је!
 - Питај га ти, кретену!
 - Од чега сте ви то, господине?
 - Ја сам... Веома лаган!
 - Хтједох рећи, од којег материјала је ваше тијело?
 - Од дима.
 - Рекао сам вам! Ето! Ето! То је човјек од дима!
- Човјек од дима! Дим! Дим! Дим!
- Ћути, дериште једно, ако нећеш да и ти одеш у дим.
 - Али он је у праву!
 - Зашто се инатити онда?
 - Зар не виде сви добро?
 - Дим! Дим! Дим!
 - Ћути!
 - Али у праву је!
 - Вама је у срцу само ваша опклада, ето.
 - Како су лијепе ове ципеле!
 - Ћутите!
 - Узалуд је, истина је.

- Дим! Дим! Дим!
- Видимо сви!
- Хоћемо ли рећи краљу?
- Идемо да кажемо краљу!
- Да, да, идемо!
- Биће му задовољство да га види.
- Ко зна шта ће рећи?!
- Човјек од дима!
- Дим! Дим! Дим!

Пена! Рете! Лама! Пена! Рете! Лама! Пе... Ре... Ла...

– Немате пореза да пријавите, господине?
 Господине, не правите се глуви! Немате ништа?
 Унутар ципела?

– Ја сам... Веома лаган.

– Еј, драги мој, има и лакших ствари које плаћају
 порез. С вашим чизмама, могли бисте преварити
 владу савршено. Какав чудан тип!

– Јеси ли видио како чудна боја!

– Боја магле, драги мој.

– Не!

– Шта је?

– Схватио сам!

– Шта?

– Од дима је!

– Ха-ха-ха-ха-ха!

– Да, од дима је!

– Дођите да чујете, видио је како пролази човјек
 од дима.

– Наравно.

– Ха-ха-ха-ха!

– Лудак!

– Колико си му платио?

– Баш сте забавни вас двојица!

– Увјеравам вас, не може бити друкчије, сâм је рекао да је веома лаган, видио сам га добро изблиза!

– Ха-ха-ха-ха-ха!

– Да ви можда нисте човјек?

– Наравно.

– Да ли бисте ми знали рећи ко је онај човјек тамо? Је ли и он човјек?

– Наравно, то је један војник. Он је спреман за рат.

– Рат!

– Па зар не видите како је добро опремљен гвожђем, оловом и челиком? То је војник, разумије се.

– Рат! Олово... Гвожђе... Челик... Али зар то нису веома тешке ствари?

– Наравно. Не може се на непријатеља са конфетама. Али шта сте ви?

– Ја сам... Веома лаган, да, веома лаган човјек.

– Какав чудан тип.

Колико пута сам чуо ту ријеч: рат. Пена, Рете и Лама сустално читале нешто о рату и ја сам замишљао како људи иду голи у рат и како се труде бити што лаганији да би им кораци били што лакши и тиши, као код леопарда. Прикривени скокови, увјежбана гмизања да се увуку, да се сакрију, да се подвуку. А ја сам их замишљао како кидају крила птицама да их користе као алатке. Олово... Челик... Жељезо... Али како не заврше згњечени под теретом својих оклопа? Како могу тако брзо гонити непријатеља и како могу гоњени тако брзо бјежати?

Ја сам виђао читава поља жигосана руменом крвљу, као да су се ти људи ње ослободили како би што брже трчали и узвицима објављивали своју побједу!

Сада видим рат као једну огромну сиву чорбу, замућену пиштањем, крљањем, шиштањем, дрндањем, која је остала тамо... Нејестива.

– Људи! Људи!

– Господине! Господине!

– Дођите!

– И ви!

– Дотрчите брзо!

– Помозите нам!

– Упомоћ!

– Гледајте, дођите!

– Видите, видите овај бунар? Наслоните се, гледајте. Сад су се доље бациле двије дјевојке и не могу се извући назад.

– До сада су већ умрле!

– Помозите нам, господине!

– Кажу да овај бунар нема дна!

– Како су биле лијепе!

– Њихове очи су изгледале као четири звијезде на небу!

– Имале су коврце црне као прстенови од ебановине!

– Њихова уста су била два корална ковчега пуна бисера!

– Биле су рођене да поздрављају зору!

– Због љубави! Због љубави!

– Жељеле су се убити!

– Обје су жељеле истог човјека!

– До пропасти!

– Он тамо плаче и ваља се по земљи, мајка га држи, иначе би се већ бацио у бунар!

– Двије дјевојчице!

– Венецијанке!

– Биле су дошле овамо да нанижу бисере градским дамама.

– И због љубави су прекратиле своје дане!

– Вољеле су истог човјека?

– Да, господине.

– И зашто су се бациле у бунар?

– Лијепо, богоми, па зато што су биле несрећне.

Како је могао он са само једним срцем да задовољи друга два тако горљива?

– Па онда је само једна требало да се баци у бунар.

– Ћутите! Шта ви знате?

– Ко сте ви?

– Само једна! Какав тип!

– Отјерајте га, гоните га одавде!

– Зар не видите да је смијешан човјек?

– Не мора уопште бити човјек, знате.

– Шта онда мора бити?

– Мало доброг ту има, ето шта је!

– То је нека облачина која је сишла прениско.

– Облачина! Има оловну кацигу!

– Није то човјек, није то човјек!

– Јесте човјек, али је обучен у слоновску кожу.

– Гледај какве лијепе ципеле!

– Украо их је негдје, украо!

Љубав! Колико пута сам чуо ту ријеч да допире до мене. Љубав. Ја се сјећам како су Пена, Рете и Лама изговарале ову ријеч. Њихови гласови су се чинили несигурним, дрхтавим, као да је ријеч

морала да се уздигне, као мрдање птића у гнијезду, у првим животним појудама, када они још несвјесни наслућују своја крила и летове. Љубав. А ја сам виђао два бића плаве косе у лаганим розе хаљинама како се гледају са слатким осмијесима у ореолу бијелих крила и виђао сам их како се пењу и пењу ношена облаком ружа...

Доље, у дну мрачног бунара... Он је тамо и ваља се по земљи...

Видим сада једну старицу зелене коже, наборану, сву умотану у црни излизани вео, који је с временом постао плавичаст, на кољенима је, држи у руци велики лонац од црвене земље, опрезна и мрачна, окреће се, пази да је нико не ухвати док сипа жуту воду у неку пукотину у земљи.

– Уђите, уђите, господине!

– Попните се. Високи дворјанин вас очекује са свом господом.

Господине, у име краља, краљице и читавог двора, ја вас поздрављам као госта резиденције. Краљ је обавијештен о вашем присуству у овом граду и одмах је изразио жељу да вас има под краљевским кровом. Краљевске страже нису могле претјерати носећи нам вијести о вама, ви сте заиста најпосебнији човјек којег су икада видјела краљевства овог свијета. А одакле ви долазите?

– Одозго.

– Одакле одозго?

– Одозго, гдје сам био прије него што сам дошао на свјетло.

– Јесте ли били тамо много времена прије него што сте изашли на свјетло?

- Било је, као и код других, девет мјесеци.
 - Можда више од тридесет година. У ствари, сигурно, тридесет и двије или тридесет и три године.
 - Ма задиркује нас, задиркује.
 - Ћути! Не изгледа баш као да нас задиркује.
 - Питај га кад је рођен.
 - Кад сте рођени?
 - Не знам. Јуче у зору сам сишао на свјетло.
 - Ма шта ког врага хоће рећи с тим силажењем?
 - Хоће рећи да је дошао на свјетло јуче ујутру.
- Родити се и доћи, није ли то иста ствар?
- Али он каже да је сишао.
 - Па кад се неко роди, шта ради, пење се?
 - Али нико не силази. И је ли рођен овако велики и дебео?
- Али од дима је, од дима. Шта ту има да се чудиш?
- Извините, јесте ли рођени са ципелама?
 - Не, њих сам нашао чим сам сишао.
 - И даље он с овим силажењем.
 - Али живећи тридесет и више година, како ви кажете, у мајчиним грудима, ви бисте морали сачувати неко сјећање, неку визију тог времена.
- Сјећање да, визије немам. Свега се могу присјетити сад па сад, али видјети не могу, све око мене је било црно.
- Али онда сте видјели?
 - Црно.
 - Ви сте видјели црно?
 - Па сигурно, сигурно, шта ту има толико развлачити, у мајчинским грудима само се црно може и видјети. Шта би се требало видјети?
 - Драги мој, у мајчиним грудима се види један лијеп шипак!

– Види се зато што је он видио, и видио је црно, црну материцу, ето, то је то.

– Црну материцу?

– Па наравно, шта је ту чудно?

– Реците нам како сте оставили своју мајку.

– Када сам сишао, није их више било, и ја сам сишао управо јер више нисам чуо њихове гласове.

– Којих њих?

– Пена! Рете! Лама!

– Ко су оне?

– То су моје мајке.

– Ма луд је, луд је.

– Како, како, како?

– Да.

– Да? Имате три мајке?

– Луд је!

– Сигурно има три мајке. Шта је ту чудно, он је чудан човјек и чудан је у свему, шта ту онда има чудно?

– Пена! Рете! Лама! Пена! Рете! Лама! Пе... Ре... Ла...

– Назовимо га Перела!

– Назовимо га Перела.

– Нећемо Перела. Шта значи Перела?

– Бијаше један краљ који се звао Гола, а шта значи Гола? Он се може звати Перела.

– Дакле, објасните нам, објасните нам, за име бога, шта ћемо испричати краљу?

– Гдје сам ја био до јуче нису биле груди било какве мајке, био је то врх једног димњака.

– Ахааааа!

– Ухууууу!

– Охоооо!

– Ето!

– Димњак?

– Сиромах.

– Горјела су испод мене стално некаква дебла, једна вјечна, умјерена ватрица и један налет дима који се пењао у димњак, гдје сам ја био. Не сјећам се кад се у мени родио разум, али почео сам постојати и постепено спознао своје биће. Чуо, схватио, осјетио. Чуо сам у почетку једну збркану мелодију гласова који су ми звучали исто, схватио да испод мене постоје друга бића која су имала понеку сродност са мном, осјетио сам да сам ја живот.

Наредних дана сам боље разумијевао гласове, почео сам да разликујем ријечи, да им схватам значења и осјетих да оне не остају у мени непокретне, већ да започињу радњу некаквог свог посла.

Испод мене је без прекида горјела ватра и врели налети дима су се пењали и хранили мој живот. Ја сам већ био човјек.

Испод мене су биле три старице које су наизмјенично читале, наизмјенично причале. Научио сам тако оно што други људи уче од својих наставника. Пена, Рете, Лама нису пропустиле да ме припреме за било коју корисну спознају.

Научио сам тако о рату, о љубави, о филозофији...

– Чак и о филозофији?

– Да... О једној лаганој, лаганој филозофији...

– Још боље.

– Три старице су се звале?

– Пена, Рете, Лама.

– Каква имена!

– Ја сам познавао једног човјека који се звао Дато.

Какво јунаштво!

– То нису била њихова имена, већ само ријечи које су користиле да се разликују. Ох! Оне су се морале звати другачије.

– Али јесу ли оне знале да сте ви горе? На врху димњака?

– Знале? Нисам никад успио то да откријем. Оне никада нису рекле ни ријечи која би ме се тицала.

– А ви никада нисте проговорили?

– Тек јутрос сам схватио да причам, кад сам их први пут позвао. Пена! Рете! Лама! Пена! Рете! Лама! Пе... Ре... Ла...

– Немојте више плакати.

– Будите храбри.

– Лијепо, биле су његове мајке, пустите једног човјека да плаче.

– Али ако су биле стално тамо и читале, морале су такође имати неки свој добар разлог.

– Могле су бити тамо само да се угрију.

– Чак су и љети држале упаљену ватру?

– Увијек.

– Значи да су знале, али су одлучиле да не причају о томе.

– Али шта ви мислите о себи?

– Да ли сам био наталожен и сложен од оних налета дима, ћелију по ћелију, као камење у некој грађевини? Тако да је сав производ оне ватре био искориштен за моју грађу...

– Али зар дим није излазио ван из димњака?

– Димњак је био зачепљен на врху, гдје сам ја допирао главом.

– Ах, црна материца је, дакле, била закључана.

– Као и све друге материце, чини ми се, до сада...

– Или сам горе био уведен као човјек, као што сам сада, само с тијелом и одјећом као код свих других људи?

– Ето!

– Сада да!

– Сакриле су вас горе.

– Оне три старице су имале своју тајну.

– Па јасно је, нису жељеле да им се зна име...

– И још да се о томе говори.

– Дакле, под дејством ватре, ја сам бивао дан за даном најспорије угљенисан, преобликован, преобликован дугим низом година у којима ме није дотицало ништа друго сем најгушћег дима. Зар то није било најбрижљивије прочишћење које је дим икада учинио на месу?

– Прочишћење!

– Прочишћење!

– Прочишћење!

– Тако је, тако је!

– Па да, тако је!

– Прочишћење!

– Мора да је био њихов љубавник, тих старица, и оне да га очисте од гријеха...

– Ма какав вражји љубавник!

– Колико су година имале старице?

– Стотину!

– Забога!

– А колико сте ви остали у вашој црној материци?

– Рекао је, око тридесет година.

– И да са шездесет година имају љубавника?

– И то један љубавник за њих три!

– Биле су толико старе!

– Будите сигурни, господине Перела, горе су вас сакрили као човјека таквог и таквог и ви сте,

захваљујући ватри, постали дим, ствар је савршено нормална, ако запалимо нешто, оно се угљенише и пријеђе у дим.

– Али дим оде у зрак.

– Али, како је тај димњак био зачепљен на врху, није могао ићи зраком, то ми се чини нормалним. Зар вјерујете у то, наслаган, направљен од дима? Клица неког човјека је морала бити ту, макар била на врху димњака! Материца, црна или бијела, треба сјеме како би рађала.

– Али сјеме за димњак је дим!

– Али не, господине! Јесте ли ви сигурни, господине Перела, да сте стављени такав какав сте и да можете имати управо тридесет и двије-три, шта кажете на то?

– Да, да.

– Мени се чини да има и више.

– Да, може се вама чинити свашта, али не може имати толико.

– Толико је живио као човјек и толико му је требало...

– Да се прочисти!

– Управо! За тридесет и три године гријеха требају тридесет и три покајања.

– Ви сте, господине Перела, прочишћен човјек, а то ће вас учинити у нашим очима привилегованим и изванредним.

– Ко зна како ће краљ уживати!

– Двојица од вас нека иду одмах до Његовог величанства. Он чека с нестрпљењем, реците му да смо човјека видјели, додирнули и испитали, и заиста је од дима, велики је господин и нема разлога за страх. И нека буде миран, касније ћемо му дати сва корисна објашњења. Све се објашњава прилично

једноставније и природније него што на први поглед изгледа. Брзо, идите, идите.

– Дакле, ево, добри господине Перела, припремићемо вам одмах вашу собу и шта год вам затреба само реците.

– Сигурно, сигурно, не може бити другачије, били сте стављени горе, из ког разлога не зна се добро, али ваша одјећа ће то показати.

– Будите љубазни да се окренете. Ето... Вјероватно сте Шпанац.

– Или је Француз.

– Ма какав Француз!

– Да је Француз чуло би се.

– Чини се као мускетар.

– Он је официр побјегао од револуције, види се по облачењу.

– Да, да, он је мускетар.

– Ма зар вам се чини да су то револуционарне чизме?

– Па те је пронашао, драги мој, пронашао их је јуче ујутро прије него што је дошао овамо, из свог мјеста одозго...

– Какве везе оне имају с њим? Нису од дима!

– Оне његове старице су му сигурно направиле чизме скоро код неког одличног обућара, исте су као код наших официра.

– По кроју ми се чине као да су од обућара мог брата.

– Па видите да су знале за њега! Шта би три старице радиле с једним паром чизама?

– Господине Перела, завршите своју приповијест. Како сте се одлучили да напустите своје скровиште?

– Прије три дана сам чуо како се испод мене гаси мелодија гласова, чекао сам, али нисам чуо обожаване гласове мојих старица, касније се чак и ватра угасила тамо доље и све око мене је постало хладно и тихо. Моји удови изгубише своју непокретност, почеше се мицати. Ишчекивао сам с устрепталашћу. Куда су отишле Пена, Рете и Лама? Зашто су ме оставиле самог? Нису ме ваљда напустиле? Можда и заувјек? Ја сам се унервозио, трзао сам се у грозном грчу, оно мјесто ми је постало неподношљиво и ја сам се вртио на све стране као комад непробављивог јела у људском желуцу. Ставих руке на зидове и ослањајући се леђима и кољенима о њих успједох да сиђем доље гдје се димњак ширио, тамо су почињале карике некаквог ланца за које сам се ухватио и преко њих сишао кроз до земље. Доље је било још остатака пепела, три празне фотеље и на земљи нека дебела, затворена књига. Тамо гдје сам стао на ноге био је један пар предивних, сјајних чизама. Ја сам се осјећао тако чудно на земљи и привучен врхом димњака несвјесно увукох ноге у онај пар чизама и тад се осјетих сигурним, правим, усађеним, пустих ланац и почех ходати. Трчао сам по свим собама те празне виле и ни особе, ни намјештаја, ниједног знака живота не би. Вриштао сам док нисам подерао грло: Пена, Рете, Лама! Нико! Урлао сам као луд, плакао, очајавао и када сам повјеровао да је за мене све готово, да је мој живот готов, нађох се пред вратима виле. Врата су била отворена, а испред се простирао прашњави, паланачки пут који је водио према овом граду.

Ја сам знао све, а да никад нисам видио ништа. Хиљаду прича о људима, не знајући шта су то људи у ствари, сва имена ствари, не знајући какве су ствари

које тим именима одговарају. Ја сам сада морао да видим.

– Двор је окружен људима, сви желе да знају, желе да виде, да упознају Перелу.

– Већ се свуда зна његово име!

– Многи кажу да су га видјели како пролази, желе да га виде по сваку цијену.

– Народ наваљује на капију!

– Све даме овог града су телефонирале не би ли добиле информације.

– Краљ је наредио да Перела буде угошћен са свим почастима, као што доликује једном принцу.

– Краљица је објавила да ће га примити на посебну аудијенцију.

– Високи дворјанин у међувремену припрема дневни распоред.

– Неке градске личности траже да буду изведене пред господина Перелу. Могу ли бити изведене?

– Господине Перела, ваше име је на свачијим уснама, не чује се ништа осим приче о човјеку од дима! Перела! Перела! Перела овдје, Перела ондје, требаће бар десет људи од дима да задовоље све ове људе!

– Нека се уведе господин Перела у салу за аудијенције и нека дворјанин најави првеridoшле.

– Велики сликар Крешенцио Пакето.

– Пресвијетли господине Перела, допустите да вам уз своје најдубље поштовање искажем најтоплију захвалност. Част која ми је указана што познајем човјека као што сте ви с моје стране је веома високо цијењена.

Сигуран сам да ћете ви потврдно одговорити на приједлог који вам доносим.

Ја тежим да будем ваш први портретиста. Сигуран сам да ћете ви бити модел мог ремек-дјела. Имам већ многе идеје и на сљедећој изложби ниједан портретиста на свијету неће моћи да се такмичи с мојим дјелом.

Стога вас молим да не препустите неком другом ту привилегију.

Пустите сада да изложим вашем суду свој задњи рад, који је и овдје и другдје наишао на безусловно одобравање. Ево, дођите напријед, откријте.

Као што можете добро да примижетите, то је једна дама из петнаестог вијека, тај витез поред ње се управо дигао с кољена, јер јој је изјавио љубав. Племенита дама стоји и показује кажипрстом своје блиједе руке прозор. Видите ли ону пурпурну ружу на бокору код прага? Ето, она му говори својим гестом: узмите је. И није ли то као да каже: ваша изјава је окруњена мојом љубављу? Хоћете ли чувати тај цвијет у вашим грудима? Као залог првог пољупца. Видите ли како га она гледа? Како показује ружу поред прага?

Ова слика се управо тако зове: Ружа.

– Шта каже та госпођа?

– Узмите, тај цвијет је ваш.

– Ја, напротив, видим како она говори, господине, изађите!

– Ох! Господине Перела, ма шта то говорите? Зар не видите како њене очи сијају? Како јој усне жуде за љубављу?

– Она каже, изађите, господине!

– Али како може то да каже ако показује на прозор?

– Па зар се не може изаћи и кроз прозор?

– Ма не, не, не може се изаћи, то је као кад би му рекла: „Ја вас желим видјети изудараног.“ Она апсолутно не може то да каже, па како то мислите, значење моје слике тиме би било апсолутно искривљено... Ја вас најтоплије молим да то не говорите никоме, изазвали бисте велике предрасуде у вези с мојим дјелом, ваша примједба би у овом тренутку била фатална за мене. Идите, покријте га, брзо. Ја вам захваљујем на указаној аудијенцији и још више због привилегије што ћу бити ваш први и једини портретиста. Захваљујем вам такође и због уистину незаслужених похвала које сте жељели тако великодушно исказати мом скромном дјелу.

– Неки фотографи. Полако, полако, по двојица. Има времена за све!

– Да ли бисте били љубазни да се окренете, господине?

– Ево, ја ћу га усликати из профила.

– Да ли бисте сјели?

– Да ли бисте се правили да читате ове новине?

– Да ли бисте држали у руци ову цигарету? И ову шибицу, у овој, тако.

– Да ли бисте прекрстили ноге овако?

– И лијеву руку овако?

– Да ли бисте скинули чизме?

– Не!

– Ма није ваљда, било би корисно за биоскоп, није ваљда, дозволите, дозволите.

– Не!

– Заиста? Молим вас.

– Ево.

– Хвала.

- Хвала.
- Поштовање.
- Господине Перела.
- Ваши смо дужници.
- Ваши смо дужници.

– Банкар Родела.

– Чим сам добио информацију о вашем присуству у нашем граду, пожurio сам да вам искажем своје поштовање и да вас замолим да саслушате шта имам да кажем.

Ја сам такође разумио да сте ви дошли овамо без ичега и са само једним паром ципела.

– Ево их.

– Сјајно, дакле, ја долазим да вам ставим на располагање свој новац и то не само да бисте га једино ви уживали већ зато што ми удружено можемо закључити најуносније послове.

– Ја?

– Ви, наравно.

– Ја сам од дима.

– Управо.

– Како ја могу да будем извор прихода кад сам тако скромне природе?

– Није баш тако, јер, видите, са димом се могу направити најбоље спекулације на овом свијету. Довољно је да знате стварима дати вриједност, све ствари што нас окружују су наша баштина, све су оне наше богатство ако их знамо цијенити. Видите, Сунце, Сунце није ништа друго него једна огромна новчаница коју, ако успијете да је разбијете, можете потрошити на своје задовољство.

– Сунце?

– Да, Сунце.

– Истина, не може бити друкчије, јер да је од метала, било би претешко...

– И падало би, наравно, штавише, већ би пало.

– А будући да је новчаница...

– Није ништа друго него комад папира... Лагано је...

– И стоји горе.

– Тако је. Ево вам моја адреса, нећу пропустити прву прилику да вас обавијестим, дакле, шта год вам буде требало, бићу одмах на вашем располагању... Господине Перела, честитке.

– Пјесник Исидоро Скопино.

– Шетао сам са својом љубавницом када сам чуо да се спомиње ваше име на улици.

Име које је народ изговарао оставило ме је равнодушним, али на њеним уснама је добило сву пуноћу свога значења.

Ја сам јој рекао да понови више пута ваше име, као што јој свако вече кажем да понавља велику ријеч: поезија. На оним уснама, Пе-ре-ла, просто се види како брзо бјежи, док се види како се лагано и деликатно уздиже ријеч: поезија. Чујете ли звук ове ријечи, ове вокале... *о...е... и... а...* И оно прво *и*, које је као снага даха која јој даје живот и оно *з*, које је гура и придржава и уздиже горе... горе...

Поезија, господине Перела, то је једна азурна лопта, пјесник је дах који је испуњава, који је припрема за њено небеско вазнесење. А шта је умјетност?

Знати је надувати, све док не постане провидна да се може уздићи.

– Да ли је ви надгледате док дувате да ништа не уђе унутра?

– Ех! Била би довољна мрва најситније материје па да лопта не оде увис. Унутра се мора моћи добити празнина, ето, то је умјетност пјесника.

Ја ћу вам написати једну оду која ће, чим вам је пошаљем, бити објављена у првом градском часопису.

Донио сам вам и моју књигу стихова „Болесне баладе”.

– А која је њихова болест?

– Нема је, оне су савршено добро.

– Па зашто онда кажете да су болесне?

– Па зато што се иначе нико не би бринуо о њиховом здрављу.

Ви рачунајте на моје пријатељство и ја се надам да ћу моћи рачунати на ваше, ми смо два пјесника, могли бисмо написати једну драматичну поему заједно.

– Доктор Агостино Пипер.

– Ја сам дворски доктор, господине Перела. Дошао сам да вам лично одам своје признање и успут да краљу доставим увјерење о вашем савршеном здрављу. Да ли бисте ми дали да вам опипам пулс? Сјајно, одлично, да ли бисте исплазили језик? Добар, добар.

Ево вам моја визиткарта уколико вам затребају моје услуге.

– Велики филозоф Анђолино Пила звани Пилоне.

– Нисам вам ја уопште филозоф, знате, господине Перела, немојте обраћати пажњу на оне који вам то кажу. Ја сам један од оних што их обично зову језичарама, ништа више.

Када један човјек о себи сличнима каже оно најгоре што има, одмах га прозову филозофом. И

што их више третира онако како заслужују, то већим филозофом постаје.

Људи имају потребу да оговарају себи сличне, али њихова памет никад није довољно велика, па онда измишљају туђе истине. Све те бесмислице они даље прештампавају, просљеђују, умножавају, уче и напосљетку, када их поново кажу, схвате да је то управо оно што мисле. И тако иду даље. Свако види себи сличне утопљене у мочвари, а он их са задовољством и срећом посматра с висине.

Него, реците ми једну ствар, шта сте дошли овдје да радите?

– Ништа.

– Лијепо, урадите једну ствар, вратите се тамо гдје сте били до сада, људе ћете упознати неки други пут, тако је боље за вас, не желим вам да их упознате. Желите ли и ви да постанете црв у дрвету као и сви остали? Људи једу своја природна станишта ни мање ни више него баш као тај црв.

Знате ли који разлог користе да оправдају своје глодање? Кажу да их земља привлачи! Привлачи их! Издинстају се горе и уролају до пола живи, а отпола пржени! Ох! Земља би их повратила врло радо све до бесконачности! Јадна земља, то су њена најнепробављивија јела, сви су јој између грла и желуца, нико још није прешао у пробавни тракт.

Али има једна ствар коју су ти црви заиста створили, измислили, за коју им треба признати заслуге: прах. Погледајте добро куда они ходају, гдје трљају своје поцијепане јаде, погледајте путеве које су они огадили и по којима се вуку с алатима свих врста који ће им помоћи да што је могуће више остружу једну земљу, не би ли дала што више праха.

Служе се што већим теговима да би направили стварчице које им могу стати у шаку. Ви видите данас неку лијепу планину са стијенама које вам се чине недоступним, али ако људи почну да се баве њоме, да јој прилазе, да раде на њој, ускоро више нећете видјети ту планину јер ће је читаву претворити у прах. Ту има неко велико, лијепо, усправно дрво које племенито држи своје законито царство, али они, те покретне суве гране, до коријења ће дотјерати само да га оглођу, дугим и подмуклим роварењем ће га оборити и нема шансе да им се сруши на главу! У правом моменту ће се повући.

Послушајте ме, не остајте овдје, вратите се вашој кући, немојте се уздати, ако вам се кревеље овуда, немојте се упецати, они некада уздижу човјека, упорно га гурају напријед, али зар вјерујете да овај напор трпе узалудно? Уздижу га само да би бескрајно уживали кад га пусте да падне с треском.

– Али ја сам од дима.

– Да, истина, у праву сте, ви сте од дима, онда здраво, цијењени пријатељу!

– Његова еминенција надбискуп.

– Дакле, како се ви зовете?

– Перела.

– Ето, сјајно, Пе... рела, наравно, Перела... Дакле, мој драги господине Перела, ја сам сигуран да вас имам међу својим изабраним овчицама, јер, на концу, и ви сте само човјек.

– Веома лаган.

– Ах! Не, не, не, мој драги, бити лаган тијелом не значи ништа, вама више од икога другог треба помоћ и заштита, треба бити лаган душом, а не тијелом. А душа не може бити олакшана сем разрешењем

сопствених гријеха, само тако се може попети на небо.

– Од чега је направљена душа?

– Душа је дух.

– Зар се види?

– Па дух се не види.

– Ви, дакле, никад нисте видјели човјека да се пење на небо?

– Сви избрани духови се пењу горе, а да ми то не видимо.

– А остали?

– Остали се стумбају доље, у пакао.

– Зато што су тежи.

– Наравно, јер не бијаху ослобођени тежине својих кривица.

– Ето.

– Ја нисам ништа до један скромни и вјерни дворски слуга, Алоро, најстарији конобар краљевских одаја. Ја сам овдје видио и волио толике краљеве, уживао у њиховом сјају, плакао због њихових убистава. Али данас кад сам чуо да причају о вама и кад сам вас касније видио, имао сам визију једног новог краља, већег и љепшег од свих других. Је ли истина, господине, да сте ви баш од дима?

– Да.

– Како сте могли остати изнад ватре, а да не изгорите? Мој мали ум не допире до таквог чуда. Допустите ми, господине, да вам пољубим руку. Сматрајте ме најпонижнијим и најоданијим вашим слугом и шта год се може урадити за вас имајте на уму да ћу бити срећан само ако ми наредите, ако ми покажете вашу преузвишену добронамјерност.

– Дворјанин чита дневну наредбу.

– Дневна наредба:

„Сутра, у петак, у пет сати, водеће градске даме приредиће почасну чајанку за господина Перелу.”

– Са краљичиним учешћем?

– Не. „Неће бити примљени други људи осим њега. Његово величанство краљ издао је посебна наређења да би славље било узвишено.

Прекосутра, у суботу, у пет сати, Њено величанство краљица примиће господина Перелу на посебну аудијенцију.

У недјељу навече, у двадесет и један час, господин Перела ће бити представљен народу. Кружиће свим градским и приградским улицама у дворским колима, праћен нашом највиђенијом господом и дамама. Град ће бити освијетљен и на најпрометнијим тачкама свираће чак четрнаест група.

Исте вечери у двадесет и три часа биће бал на двору са краљевим учешћем. Осим тога... Тишина! Осим тога, Његово величанство краљ именоваше господина Перелу као трећег члана у тегобном задатку састављања новог законика наше државе.”